

HERINNERINGEN AAN HET 1e ARTILLERIE REGIMENT IN 1937-1938 (Vervolg en Slot)

Einde van de legerdienst en mobilisatie 1938

De dagelijkse routine gaat verder in de kazerne... met enkele vermeldenswaardige anekdotes.

De eerste: een belangrijk transport dat moet uitgevoerd worden. Kanonnen, caissons, fourgons, etc. moeten van de depot op de Sterre overgebracht worden naar Brugge. Het 1A had als opdracht gekregen dit materieel te gaan afhalen aan de Sterre en het over te brengen naar Waarschoot, op 26 Km. van Gent.

Het was in volle zomer, mijn ouders en mijn verloofde waren op vakantie in de Ardennen. Ik wist niet waar mijn avonden doorbrengen. Men had vrijwilligers gevraagd voor deze corvee die een paar weken zou duren. Er waren weinig kandidaten want, heen en terug, en rekening houdend met het traject van de kazerne naar de Sterre, bedroeg dit toch ongeveer 56 Km. Ik heb mij dan aangeboden als vrijwilliger voor de duur van deze corvee.

De eerste maal stond de colonne onder het bevel van een luitenant, geflankeerd door een adjudant, een eerste-chef en mijzelf als wachtmeester. Na 3 dagen bleef ik nog alleen over als "Chef de corvée". Iedere dag, met uitzondering van de zondag, vertrek in de kazerne om 4.30u... Inspannen aan de depot van de Sterre en vertrek met de colonne door de stad naar de Brugse steenweg die gevolgd werd tot in Waarschoot. Volgens het reglement: één uur te paard, één uur te voet. Aankomst rond de middag. De spannen van het 13A waren reeds aangekomen. Overdracht van de inventaris van het materieel, de paarden laten drinken en eten geven, middagmaal voor de mannen. Een goed uur rust, en de terugtocht naar Gent. Zonder voertuigen te moeten slepen konden wij ons al eens een kleine galop veroorloven. Wij kwamen terug in de kazerne tussen 17u. en 17.30u. Voor mij een stevig maal in de mess der onderofficieren en dan in mijn nest tot de volgende dag 4.30u. voor

een nieuwe wandeling met, wel te verstaan, een ander paard.

Een der volgende dagen, bij de aankomst in Waarschoot, was er in de streek een redelijk serieuze aardbeving geweest. Met het lawaai van de voertuigen op de kasseien heb ik niets gehoord, maar mijn paard heeft de trillingen moeten voelen. Het is stil blijven staan en niettegenstaande ik het lichtjes de sporen gaf, wilde het niet vooruitgaan. Dat heeft een korte tijd geduurd. Wanneer wij in Waarschoot aankwamen stonden de bewoners midden in de straat die vol lag met stukken baksteen en afgevallen schouwen.

Terug in de kazerne was daar ook schade. De wankele schoorsteen van een klein fabriekje naast de Kleine Kazerne was op een hangar gevallen aan de Schelde.

Ik was postoverste en mijn ploeg schildwachten bestond uit heropgeroepen, waaronder de Trompetter die juist getrouwd was en in een nabijgelegen dorp woonde. Hij dacht vanzelfsprekend slechts aan zijn vrouw en aan zijn onderbroken wittebroodsweken. In de loop van de namiddag was hij mij al verschillende malen komen vragen:

- "Wachtmeester, mag ik na het appèl van 22u. naar huis gaan?"

- "Gij maakt een grapje zeker? Neen!"

- "Maar ik zal morgen vroeg om 5 uur terug zijn voor de réveil."

- "Als gij er durft van onder trekken, vliegt gij op het rapport."

En terwijl ik rond 23u. een inspectietocht maakte heeft mijn Trompetter zijn fiets genomen (die hij in een café achtergelaten had) om zijn tedere wederhelft te gaan vervoegen. Ik besloot, zonder nachtelijk incident, te wachten tot 5u. 's morgens vooraleer hem op het rapport te brengen. En de nacht ging voorbij...

Reeds vóór 5u. stond ik aan de poort van de kazerne in de hoop mijn verliefde trompetter te zien terugkeren. Twee minuten vóór 5u.: nog steeds geen trompetter in zicht. Het slaat 5 uur op de kerk van het nabijgelegen Begijnhof en op hetzelfde ogenblik hoor ik het trompetsignaal van het réveil, uit volle borst geblazen door mijn trompetter die met zijn fiets in volle vaart uit de Lange Violettenstraat komt gereden. Slechts denkend aan zijn plicht van trompetter van wacht, laat hij zijn fiets achter op het trottoir en hij doet in looppas al de batterijen af om het réveil te blazen.

Ik vond het vermakelijk en aangezien slechts ikzelf op de hoogte was van deze historie en er zich gedurende de nacht geen incidenten voorgedaan hadden, is mijn pas getrouwde kerel ongestraft gebleven. Erbarmen voor de verliefden.

Herfst 1938. Meer en meer alarmerende geruchten over een mogelijke oorlog. Ik maak mij geen illusies. Hitler wordt met de dag cynischer en de democratieën slapper.

Ik denk dat het half september was, als ik gebombardeerd werd tot stukoverste van een kanon van 75 mm. met zijn caisson. Ik word geconsigneerd met de volledige ploeg bedieners van het stuk en de volledige velduitrusting, uitgezonderd de munitie. Ik mag iedere avond de kazerne verlaten als ik een telefoonnummer opgeef waar ik onmiddellijk kan bereikt worden in geval van nood.

Zo gebeurde het dat ik iedere avond het hof maakte aan mijn verloofde in veldkledij, zonder mijn karabijn natuurlijk. Zo heb ik op een avond subito presto moeten terugkeren naar mijn kazerne. Wanneer ik aankwam was het kanon al ingespannen en al de mannen waren aanwezig. Na een paar uren hebben wij mogen uitspannen, het alarm was voorbij.

Op zekere morgen was er, kort na het réveil, toch weer alarm. Onder het bevel van onze luitenant zijn wij naar de munitiedepot van de Sterre gereden om de volledige lading obussen voor ons stuk in ontvangst te nemen. De politieke perspectieven werden met de dag somberder. Ik weet niet meer wat er na die dag met de munitie gebeurd is.

Geef toe, beste lezer, dat men mij van alles heeft laten meemaken, en het was nog niet gedaan.

Kwam dan de mobilisatie van 1938!

Ik was 's namiddags met mijn mannen in het stortbad, wanneer voor de allereerste maal het trompetsignaal "ALARM" klonk.

Ik heb onmiddellijk al de rekruten naar de kamer moeten terugbrengen waar het bevel gegeven werd zich voor te bereiden om de kazerne in slagorde te verlaten. Verschillende oude klassen werden heropgeroepen en de kazerne moest zo vlug mogelijk leeggemaakt worden.

Ik verwachtte mij er aan stukoverste te blijven, maar... ontboden op het bureau van de Batterij, werd ik aangeduid als secretaris van de Remontecommissie voor de opeising van de paarden in de streek Ronse-Oudenaarde, en ik moest mij zo vlug mogelijk naar Oudenaarde begeven. Twee mannen, T.S.'sen, vergezelden mij om het materieel te dragen, een 50-tal stalhalsters en al wat nodig was om de opgeëiste paarden te markeren.

Wanneer ik rond 18u. de kazerne buitenkom heb ik nog het geluk afscheid te kunnen nemen van mijn ouders en van mijn verloofde. Honderden mensen stonden voor het kazernegebouw opgehoopt, in de hoop nog een zoon of een vader te zien.

Een opgeëiste taxi brengt ons naar de St-Pietersstatie. De trein voor Oudenaarde loopt binnen met een aanzienlijke vertraging, alles is ontregeld. In Oudenaarde aangekomen voert een andere opgeëiste taxi ons naar het Stadhuis waar ik om logies verzoek. Men biedt ons vorstelijk het gevang onder het stadhuis aan waar men gewoonlijk de vagebonden en de zathoofden opsluit. Een gevang dat helemaal niet in de gothische stijl was, zoals de rest

van dit pareltje van architectuur uit de 16e eeuw.

De volgende dag stuur ik mijn mannen met de eerste trein terug naar Gent. Al zeer vroeg neemt de Luitenant van de Rijkswacht die voorzitter is van de Remontecommissie, geflankeerd door een dierenarts, contact met mij op. Na een vluchtig ontbijt beginnen de operaties. Dat gebeurt op de Grote Markt vóór het Stadhuis. Tientallen paarden zijn reeds ter plaatse met hun ongelukkige eigenaar. Er is een hoefsmid met een mobiele smisse. Hij verwarmt de ijzers voor het markeren van de arme beesten. Enkele rijkswachters zonderen de opgeëiste paarden af en bewaken ze.

De dierenarts keurt één voor één de paarden, schat hun prijs en ik moet al de karakteristieken opschrijven: naam van het paard, naam en adres van de eigenaar, kleur en ouderdom van het dier en de geschatte prijs. Dat duurt de gehele dag, met een stuk brood uit het vuistje en een glas bier op de middag. Ik ontvang een inkwartieringsbiljet voor het restaurant "In den Olifant". Ik veroorloof mij een fameuze omelet en ga dan de rijkswachters helpen die in het station van Oudenaarde belast zijn met het opladen van de paarden op een speciale trein. Het is geen sinecure, zo een 275 paarden met een laadbrug in de wagons brengen. Een fameus probleem wanneer een prachtige volbloed met zijn voorpoten geklemd geraakt tussen de horizontale barren van de mobiele laadbrug. Er moet onmiddellijk een oplossing gevonden worden. Het in paniek geslagen dier in bedwang houden terwijl een rijkswachter de barra doorzaagt en nog juist de tijd heeft weg te springen buiten het bereik van het formidabel slaan van de vrijgemaakte volbloed. Maar ik vraag mij nog steeds af wie dit mooi dier zou bereden hebben.

Maar mijn dag is ver van voorbij. Ik ontvang het bevel om mij naar de Gendarmerie te begeven... om er al de formulieren die ik ingevuld heb in verschillende exemplaren over te schrijven, net alsof er nog geen carbonepapier was uitgevonden. Ik mag mij amuseren met al die verdomde lijsten enkele malen te herschrijven. Ik heb het volgehouden tot 3u. in de nacht, had slechts nog een 20-tal lijnen te schrijven en ben dan schandelijk op mijn papieren in slaap gevallen. Een brave rijkswachter heeft zich opgeofferd om het werk te beëindigen. Als een slaapwandelaar ben ik teruggekeerd naar mijn "Olifant" om er te slapen tot 7u.

Andere paarden wachtten ons, deze keer op het Tacambaroplein. Wij waren opgesteld vóór het monument gewijd aan de nagedachtenis van de Belgische vrijwilligers van de Campagne van Mexico van 1866.

Nog een 100-tal paarden werden opgeëist en, zoals de vorige dat, op de trein geladen naar Antwerpen waar het 7A in oprichting was. Die verdomde lijsten herschrijven hield mij bezig tot 11u. 's avonds.

En dan kwam de ondertekening in Munich!

De Vrede voor 1000 jaren en... de demobilisatie. De luitenant van de Rijks-

wacht hield mij in dienst, want de opgeëiste paarden gingen terugkomen en moesten terug aan hun eigenaar overgemaakt worden.

Het was op een afgrijselijke avond van koude regen dat de trein aankwam in het station van Oudenaarde. Het was, beschut door de gothische galerij van het Stadhuis, dat ik gedurende een groot deel van de nacht werkte. Dat heeft zo 2 of 3 dagen geduurd. Ik logeerde nog steeds in het restaurant "Den Olifant" waar ik de zondag het bezoek kreeg van mijn ouders en van mijn verloofde.

De maandag bleef er nog maar een enkel paard over dat moest terugkeren... de volbloed met wie wij zo veel last hadden gehad om hem in te laden. De eigenaar had een fles champagne beloofd bij zijn terugkeer.

Op een morgen herken ik vóór de "Olifant", ingespannen aan de kar van een groentenboer, een van mijn opgeëisten. Bij het zien van een "kaki" rolt hij verschrikt met de ogen en... trekt er in galop van onder... in een straat met enkele richting!

En, zoals men in het Frans zegt, "n'écoutant que mon courage", storm ik er achter vooraleer het een ongeluk veroorzaakt. Ik houd mij vast aan het linker deel van het lamoen en cm. per cm. schuif ik op om tenslotte de teugel te kunnen grijpen en het op hol geslagen paard te kunnen doen stoppen. Ik tracht het te kalmeren door het te strelen en geef het terug aan zijn meester. Het is pas achteraf dat ik mij rekenschap gegeven heb van het gevaar aan hetwelk ik mij blootgesteld had. Indien ik gevallen was terwijl ik vóór de wielen van de kar liep, zou ik geen gelegenheid gehad hebben u deze episode te vertellen.

De Arabische volbloed kwam terug in het begin van de namiddag tot grote blijdschap van de eigenaar die woord hield en ons tracteerde op champagne. Na 8 dagen de rol gespeeld te hebben van "Secretaris van de Remontecommissie" was ik terug in de kazerne.

Deze historie heeft nog administratieve gevolgen gehad.

Bij mijn vertrek in Gent had men mij een 50-tal stalhalsters meegegeven voor meer dan 400 op te eisen paarden! In 1939, toen ik reeds het burgerleven hernomen had, eiste men ze van mij terug. Ik heb zonder te liegen kunnen antwoorden dat er enkele honderden halsters aan de dispositie van de Intendance lagen in de gevangenis van Oudenaarde, waar een der lokalen er volgepropt mee was.

Verder vorderde men van mij de kosten van mijn verblijf en eetmalen in het restaurant "Den Olifant" voor hetwelk ik een inkwartieringsbiljet gekregen had. Daar heb ik zelfs niet meer op geantwoord. ADMINISTRATIE!!! De laatste minder aangename belevens in november 1938 bracht mij in het Militair Hospitaal met een abcès in mijn keel. Ik verloor er enkele kilogrammen van de 15 die ik er bijgewonnen had gedurende mijn legerdienst. Drie weken herstelverlof deden mij terug enkele kilo bijwinnen. En dan... het

De auteur Jaime Jurdan (een tijdje geleden!).

Dezelfde, gezeten op zijn fameuze "Feusant".

afzwaaien. Paardrijdend op de besneeuwde kazernekoer met mijn luitenant, zei hij iets dat ik nooit vergeten heb en dat ik zeer op prijs stelde: "Jurdan, ik heb getracht een goede onderofficier van u te maken, en ik geloof dat ik daarin geslaagd ben."

Jaime JURDAN
